درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌وك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Վարժարանական 1899—1900 տարին.—Որբախնամ Ռուսահայէ եւ իրենց պատսպարեալներ.—Ամավերջի քննութիւնք.—Ընթացաւարտներու Զ. խումբը.—Ընթացաւարտներու զբաղումը:

ԿԱՐԻՆ, 28 յունիս 1900

Իբրեւ թղթակից Արեւելքի, պարտք կը համարիմ այս հաստատութեան վերաբերմամբ հետեւեալ չափական տեղեկութիւնները հաղորդել՝ ամավերջի առթիւ:—Սանասարեան վարժարանը, որ հաստատուած է հոգելոյս-հիմնադրին ծանօթ կտակով Տաճկահայոց համար, 1899-1900 վարժարանական տարուան մէջ ունէր ընդամենը 201 աշակերտ՝ արհեստագիտական բաժնի արտաքին կամ ցերեկեայ ուսանողներով հանդերձ: Ասոնցմէ 44 հոգի կը հետեւէին արհեստի և ուսման (14 հոգի՝ միմիայն արհեստի) իսկ 157՝ ուսման, որոնցմէ 76՝ իրենց պարապմունքներուն մէջ կը գրադէին նաեւ կամաբարութեամբ: Արհեստագիտական բաժնին մէջ կ'աւանդուէին կահագործութիւն և կապարարութիւն՝ իրենց ճիւղերով: Կահագործութեան ճիւղը ունէր 3 աշակերտ, իսկ կապարարութեան ճիւղը 14: Արհեստանոցի մէջ շինուած զանազան կահերը, տեսակ տեսակ կղպանքները և այլ առարկաները իրենց նրբութեամբ, ճաշակաւոր և համաչափական կազմութեամբ, գեղեցկութեամբ և փայլով իրաւամբ կը հաւասարին առաջնակարգ նմանօրինակ հաստատութեանց արտադրութիւններուն և բնականաբար աւելի թանկ կը վաճառուին քան տեղական նոյն կարգի արտադրութիւնները: Արհեստանոցի յաճախորդները առ հասարակ կառավարական բարձր պաշտօնատարներ, հիւպատոսներ և հարուստ ազգայիններ են: Ես կը կարծեմ թէ միջին դասու ժողովուրդն ալ սիրով յանձնարարութիւններ պիտի ընէր Արհեստանոցին, եթէ գրեթէ անմատչելի տեղ մը չըլլայ այն: Վարժարանին մուտքը կիրակի և տօնական օրեր միայն ազատ է, երբ արդէն արհեստանոցը գոց կ'ըլլայ, և որպէս զի դիւրամատչելի ըլլայ ան ժողովրդեան բոլոր դասակարգերուն և օգտուի յաճախորդներու յաւելումէն, հարկ է որ Արհեստանոցը հրապարակի վրայ, շուկայի մէջ, շինուի. այսպէս կը մտածեն նաեւ շատեր. արդէն վարժարանին չհսկն ալ այս կը պահանջէ: Կ'խմանանք թէ յառաջիկայն այս հաստատութիւնը պիտի ունենայ նաեւ քիմիական բաժին մը, ուր նաեւ պիտի ուսուցուի օճառագործութիւն, մոմագործութիւն, լուսանկարչութիւն և ներկարարութիւն: Շէնքի պէտքը շատ ստիպողական է. հնարաւոր չի թուիր արդի շէնքին մէջ ամփոփել. իրաց այս պարագային մէջ հարկ կ'ըլլայ կամ մօտակայ տուներէն մէկը վարձել և արհեստանոցի զանազան ճիւղերուն յատկացնել և կամ արհեստից յատուկ շէնք կառուցանել, ինչ որ անշուշտ իր առաւելութիւնները ունի, քանի որ վարձուելիք տունը այնքան չի յարմարիր և չի համապատասխաներ վարժարանի պահանջներուն:

—Ուսումնական բաժինը իր հաստատութիւնէն ի վեր (19 տարի) առաջնադրամը ըլլալով՝ անընդմիջաբար ունէր իր եօթը դասարանները: Աշակերտները ընդունուած էին Կարնէն, Կ. Պոլսէն, Արարկիրէն, Մուշէն, Ակնէն, Վանէն, Բարերդէն, Տրապիզոնէն, Տիվրիկէն, Եդեսիայէն, Կեսարիայէն, Երզնկայէն, Եւդոկիայէն, Զէյթունէն, Մարաշէն, Բալուէն, Սղերդէն, Այնթապէն, Բաղէշէն, Եօզգատէն, Բզիէն, Խարբերդէն, Կիւրինէն, Գոնիայէն, Սեբաստիայէն, Տիարպէքիրէն, Հաճընէն, Սասունէն, Զմէկածակէն, Զարսանճագէն, Պայազիտէն, Շապին-Գարահիսարէն, Մարզուանէն, Սամսունէն, Խնուսէն և Հիւսնիմանսուրէն: Վարժարանը ունէր ձրիավարժ և թոշակաւոր ցերեկեայ եւ գիշերօթիկ ուսանողներ, որոնցմէ 24 գիշերօթիկ և 27 ցերեկեայ կը խնամուէին և կը դասաւորակուէին հոգելոյս-հիմնադրին ծախքով, 69 գիշերօթիկ Ռուսահայ որբախնամ ազգայնոց ծախքով, 3 գիշերօթիկ Կ. Պոլսոյ արհեստ. խնամակալութեան ծախքով, 25 գիշերօթիկ ծնողաց ծախքով, 1 ցերեկեայ Կարնեցի Զաքար էֆ. Մէրսլիկեանի ծախքով, 52 ցերեկեայ՝ ծնողաց ծախքով:—Գումար 120 գիշերօթիկ և 80 ցերեկեայ, այսինքն 201 ուսանող:

Հոս շնորհակալութեամբ և երախտագիտութեամբ կ'արձանագրենք անունները Ռուսահայ այն որբախնամ ազգայնոց, որոնք որոշեալ թոշով սաներ կը պահեն վարժարանին մէջ և գործնականօրէն բարեգործութեան օրինակ կը հանդիսանան Տաճկահայերուս: Կը յուսանք որ յառաջիկայն թէ ռուսահայերէ և թէ տաճկահայերէ բարեգործ ուրիշ ազգայիններ ալ գտնուին իրենց համարիւն եղբարց գովելի օրինակին հետեւող:

Բարեյիշատակ Մ. Պալովեանցի կտակաւ 10 սան, Պ. Պ. Ս. Ծատուրեանցի նպաստով 12, Պ. Ղուկասեանցի՝ 10, Բ. Թումայեանի՝ 6, Ե. Նաբադեանցի՝ 5, Բ. Դոլուխանեանցի՝ 3, Ցար. Ադամեանցի՝ 3, Ցուվհ. Ադամեանցի՝ 3, Գ. Առաքելեանցի՝ 3, Հ. Բուենեադեանցի՝ 3, «Անյայտ բարերարի»՝ 3, Մ. Միրզաբէգեանցի՝ 2, Բ. Լալայեանցի՝ 2, Ս. Ճանըմեանի՝ 1, Ի. Ժամհարեանցի՝ 1, Դ. Եուղրաչեանցի՝ 1, Ա. Ասրբէրգեանցի՝ 1, գումար 69 սաներ:

Աշակերտներու մեծագոյն մասը որբ ու չքաւոր պատանիներ են, որով Սանասարեան վարժարանը այս պահուս ազգային մեծագոյն Որբանոցներէն մէկուն հանգամանքը կը ստանայ և այս տեսակէտով իսկ ա՛լ աւելի իր վրայ կը հրաւիրէ հանրութեան համակրանքն ու գուրգուրանքը:

—Ամավերջի քննութիւնները կատարուեցան ամսոյս 19-24 օրերու մէջ. Զ. դասարանի հայերէն, օսմաներէն, ֆրանսերէն և դերմաներէն լեզուներու, ինչպէս նաեւ ուսողական առարկաներու քննութիւնները բերանացի և գրաւոր միանգամայն կատարուեցան: Առհասարակ ներկայ էին վարժարանին Հոգաբարձուները, ազգային վարժարանց ուսուցիչները, աշակերտներու ծնողք, վարժարանին ընթացաւարտները և թերաւարտները: Տեղապահ Ս. Հայրը հովուական այցելութեան եւած ըլլալով՝ Սպերի և Կիպկեմի կողմերը, դժբաղդաբար չկրցաւ ներկայ գտնուիլ. փոխանորդ Տ. Ներսէս քհն. Վահանեան երկու քահանաներու հետ սովորաբար ներկայ էր քննութեանց: Ունկնդիրը անձամբայթ և գոհունակ տպաւորութեան ներքեւ կը մեկնէին վարժարանէն՝ օրհնելով անզուգական բարերարին անմոռանալի յիշատակը և որբախնամ ազգայինները: Ամէնէն աւելի և բնականաբար ուշադրութիւն գրաւեցին Զ. դասարանի ուսանողները, որոնց գլխաւորաբար լեզուներու մէջ ցոյց տուած յաջողակութիւնը նշանակելի էր. նոյն իսկ Սանասարեան նախկին ընթացաւարտ սաները անկեղծօրէն կը յայտարարէին թէ աւարտական դասարանի ուսանողները իրենցմէ շատ աւելի լեզուական պաշար ստացած են: Հաստատութիւնը հետզհետէ կատարելագործման կը միտի, մանկավարժական նորանոր ուղղութիւններու կիրառութեամբ զգալի և չջնջելի առաւելութիւններ, ինչպէս այդ, նոյնպէս և Սանասարեան վարժարանի մէջ որոշակի կը տեսնուին. յառաջդիմութիւնը քայլ առ քայլ կ'ըլլայ և մենք, իբրեւ դիտող և քննադատ, պէտք չէ որ շատ պահանջկոտ ըլլանք. յանախ պարտինք բաղդատութեան եզրերէն մէկն ալ գործ ընել և հարցնել իւրովի թէ արդեօք մեր ընթացաւարտութեան պահուն այնքան ծանօթութիւն և հմտութիւն ունեցած էինք, որչափ արդի աւարտականները: Պատասխանը յանախ ժխտական է:

Սանաս. վարժարանի ընթացաւարտները Զ. խումբը կը կազմեն հետեւեալ 10 պարոնները.—1. Դուլումեան Աւետիս, Ակնեցի, 2. Մէրսլիկեան Բագրատ, Կարնեցի, 3. Թաշճեան Նշան, Խարբերդցի, 4. Կատուեան Մաշատուր, Սեբաստացի, 5. Հայրանեան Սրմենակ, Տիվրիկցի, 6. Պալասանեան Պարոյր, Կարնեցի, 7. Պէկիրճեան Յակոբ, Գոնիացի, 8. Տ. Գրիգորեան Խոսրով, Ակնեցի, 9. Փասպանեան Լեւոն, 10. Ծատուրեան Վաղարշակ, Բարերդցի: Այս վերջինը Արհեստագիտական բաժնին մէջ կը հետեւէր կապարարութեան ճիւղին և արժանացաւ նոյն ճիւղի օգնական-վարպետի աստիճանին:

Վիլայեթները բաշխուեցան ամսոյս 24ին, շաբաթ օր, Գիւտ Նշխարաց Ս. Գրիգորի Լուսաւորչի: Հանդէսին կը նախագահէր Կարնոյ նահանգին Կրթական Տնօրէն Մէհմէտ Մուրատ պէյ, որ անձամբ բաշխեց վիլայեթները՝ շրջանաւարտներուն խրատական խօսքեր ուղղելով: Արհեստագիտական բաժնէն, բաց ի Պ. Վ. Ծատուրեանէ, վիլայեթ ստացան նաեւ հետեւեալ պարոնները.—1. Սեդրակ Տ. Գրիգորեան, կահագործութեան վարպետ, 2. Աւետիս Աղապալեան, կահագործութեան օգն.-վարպետ և 3. Մեսրոպ Հէկիկեան, կահագործութեան օգն. վարպետ:

Գողտրիկ ճառերէ և քաղցրալուր երաժշտութենէ մը յետոյ, Տեսչութեան անդամ Ս. Սողիկեան էֆ. յուզեալ շեշտերով «ողջերթ» մաղթեց ընթացաւարտ պարոններուն, խրատներ տուաւ կեանքի գործնական դպրոցին մէջ դժուարութեանց դիմագրաւելու համար, շեշտեց անոնց երախտագիտութեան պարտքերը հանդէպ մեր Օգոստափառ Վեհապետին, որուն բարձր հովանւոյն ներքեւ վարժարանը հիմնուած է և կը գտնուի ներկայ դրութեան ներքեւ, ապրելու համար, հոն՝ անապակ սրտին մէջ խոսնելու համար իր դառնագոյն քահրը:

Մեկ եօթնեակի մը մէջ լմնցաւ ամէն բան:

Յուլիսի վերջին երկուշաբթին էր. մինչ իր ընկերները կը գոյէին դասի տետրերը, քննութեանց ջղաձգումներուն սրբելու համար, ինք իր անկողինը կը բանար, քամուելու համար հոն:

Բարկ թանչք մը հինգ օրուան մէջ մկրատեց իր աղիքները, ընդոտնելով ամէն հնարաւոր խնամք ու դարման: Ֆիզիքական այն ահեղ տկարացումին մէջ՝ սակայն՝ որ հետեւանքը եղաւ ախտին գործած աւերին, բաժին չունեցան բնաւ ո՛չ միտքն ու ո՛չ սիրտը. արթուն և զգայուն մնաց անընդհատ, մինչեւ ոգեւարքի բոպէն:

Յուլիսի առաջին երկուշաբթին «անուշ երազով» մը կ'արթնար քունէն. եկեղեցիի մը շինութեան ներկայ գտնուելը էր, ու ատոր համար «ուրա՛խ եմ» կ'ըսէր: Հէ՞գ Լեւոն... այդ զարթումը վերջինը պիտի ըլլար:

Անայլայլ հանդարտութեամբ մը, որ խոստանէր հոգի մը կը յայտնէր մեզի իր դեռատի հասակին մէջ, ամէնքս կանչեց իր մահճին շուրջը, ուր մնացինք զրեթէ օրն ի բուն: Խօսեցաւ անխռով. Մայրիկը, եղբայրը, ընկերները. ատոնց նուիրեց իր վերջին զգացումները, ամէնէն անկեղծները... վերջին ասպարանքը եղաւ իր կողմէն նամակ մը գրել մայրիկին, պաշտումի աղաղատանքով յիշեց եղբայրը ու լացաւ. իր ոգեւարքին մարմնքը խնայեց ընկերներուն, խնդրելով որ ուշ խմցնեն անոնց իր մահը:

Առանձին կանչեց իրեն կենակից ուսուցիչները, Ադան, Թորոսմ և Տիրայր վարդապետները. համբուրեց զանոնք, ներում և օրհնութիւն հայցեց: Սրտապնդելու համար զինքը, կ'աշխատէինք փարատել այդ տրտում խոհերը: Ի զո՛ւր... վճիռ գիտակցութեամբ մը կը տեսնէր ան մահը, որ կանգնած էր իր դէմ. «Ո՛չ, ո՛չ, պիտի մեռնիմ, լմընցած եմ:»

Կարճ քունէ մը, որ մահուան մրափն էր եղած, արթնցաւ զգայագիրկ. խորտակուած էր իր նայուածքը, բառերը կը կախուէին շրթունքներէն:

Վարժարանին ժամը գիշերուան երկուքը կը հնչէր. վարը, մահաշչուկ լռութեան մը մէջ, որբերը քունի աղօթքին կ'երգէին մեղմիկ. Հայր մեր որ յերկինս..., վերը, հիւանդասենեակին մէջ, Լեւոն հեղուկ կ'աւանդէր վերջին շունչը: Ու անմեղ իր հոգին անմեղ շրթներէ կթած աղօթքի թեւերով կը վերասլանար այսպէս առ Այն որ Հայրն է անոնց որոնք չունին հայր երկրի վրայ:

Յաջորդ առաւուն, երեքշաբթի յուլիս 4, Արտաշ վանքին դուռն էր թափած. աշակերտները որտաբեկ ծաղիկ կը քաղէին բակի բուրաստաններէն, անոնց ցօղերուն խառնելով իրենց արցունքը: Բիչ վերջը զանգակները սկսան տխուր զօղանչել. Սրբազանը խռոված հոգւով կը նախագահէր արարողութեանց, սարկաւագներուն հետ ժառանգաւոր աշակերտները կը ժամերգէին ողբաձայն, որ-բերը սգազգեցիկ կանգնած էին դասերուն մէջ կողմնակի, իրենց քով Տ. Աղանն ու Տ. Տիրայրը արտասուագին: Կը պատարագէր Տ. Թորգոմ, որ և արտասանեց զգաթեալ դամբանական մը, ընդարձակելով Սարգսեանի հանգուցեալին յիշատակի խօսքը. «Լոյս տուր, Տէր, աչաց իմոց, զի մի՛ երբեք ննջեցից ի մահ.»

Պատարագէն վերջ կատմուեցաւ թաղման թափօրը. Ներսէսի Մարիէ, Արսէն և Յովհաննէս վարդապետներուն հատիրտեալ ձայնը միայն կը լսուէր լացի ու կոծի այն մինչհանուր հեծկլտուքին մէջ զոր կ'ընէին գիւղացի կիներն ու աշակերտները: Սրբազանը կը հետեւէր դագաղին, սգակիր իր երեք աշակերտ վարդապետներուն հետ: Գերեզմանին վրայ յանուն ուսանողութեան վերջին դամբանականը կարդաց Բարունակ սարկաւագ:

Վանքին արեւմտեան կողմը, պարիսպէն դուրս, փոքրիկ սարաւանդի մը վրայ, զոր կը հովանաւորեն սպարթախտ կաղնիներ, մենաւոր նռնիի մը շուքին տակ կը կանգնի կնեայ հայոյ խաչքար մը, վանականներու հանգստարանը:

Հոն, յաւէրժապէս լացող այդ սուգի ծառին քով, մահուան ցրտութիւնը խորհրդածելով վշտի այդ քառաթեւ նշանին հովանւոյն տակ, ծաղկեպսակ վերմակի մը նեքեւ, ի՛ր իսկ փափաքին համեմատ՝ կը քնանայ հիմա վիշտի այդ զաւակը, հէ՞գ Լեւոնի, մտիկը վանքին, զոր կը պաշտէր հոգւով, մտիկը իր ընկերներուն, զոր չմոռցաւ մինչեւ վերջին շունչը:

ՂՕՏԱՐ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքեր

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Երեքշաբթի օրը Անգլիոյ Երեսփոխանական Սբրը Հէյնրի Ֆուլէր տեղեկութիւն ուղղեց չինական խնդրին վրայ: Արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Պրոտրիք պատասխանեց.

«Բոսնբէրոս ժամէ ի վեր ո՛չ Թիէն-Զինի հիւպատոսն լուր առած ենք և ոչ ալ հրամանատար ապայէն. նաեւ Շանկայէն ո և է տեղեկութիւն առած չենք նոյն քաղաքը հասած տեղեկագիրներու մասին՝ Թիէն-Զինի մէջ միջազգային զինուորներուն յաջողութեանը կամ պարտութեանը համար.»

Երեսփոխան Պ. Մորիէն հարցուց արտաքին գործոց խորհրդականին թէ տեղեկութիւն ունի՞ որ Լի-Հուկ-Զանի քանթոնին համայ եղեր է՝ Բիչիին զինուորներուն ընդհանուր հրամանատարութիւնը ստանձնելու համար: Պ. Պրոտրիք չպատասխանեց:

Սբը Զարլս Տիլք հարցուց եւմտական նախարարին թէ եւմտական ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնուած են այն ռազմագիտական ընդծովեայ հեռագրաթելին համար որ պիտի տրուի Կաթլիֆ կղզիին՝ Եոկ-Զէի հարաւային մասին մէջեւ: Եւմտական նախարար Սբը Մ. Հիքս Պիչ պատասխանեց թէ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են, որպէս զի այդ ընդծովեայ հեռագրաթելին վարչութիւնը ինչպէս թատերգակ բանաստեղծը մեծ քաղաքի մը զանազան դիմագիծերն է, ու անոր մտաւորական և բարոյական միջոցներուն ազդեցութեան տակ: Գերադրդուած էակներու մէջ կ'ապրի, ու, շատ մը պարագաներու մէջ, հիւանդագին կերպով այլասերուած: Պէտք չէ մոռնալ թէ մեծ քաղաքներու բնակիչը մարդկութեան կորսուելու ճակատագրուած տիպար մը կը ներկայացնէ: Մեծ քաղաքներու ամէն ընտանիք կը մարի կ'անհետանայ երրորդ, կամ շատ շատ չորրորդ սերունդն, եթէ դիւղէն եկած նոր անդամներ չներդրուին իր արիւնը և անոր չերեն կենսական թարմ ոյժ մը: Գլխաւորապէս, ջղային խռովումները յաճախագէպ են այդ բազմութեան մէջ: Անհամար անձեր կը բնակին այդ սահմանագլուխ-երկիրը առողջ բանականութեան ու յիմարութեան միջեւ, որ այնքան հպարտ իրեն կը քաշէ յիմարաբոյժներուն ու հոգեբաններուն ուշադրութիւնը:

Թարգմ. Ե. Գ.

(Շարունակելի)

—)(4)(—

ՄԱՔՍ ՆՈՐՏԱՈՒ

ՀՈԴԵԲԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐՕՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա.

ՍՐՈՒԵՍՏԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԻՒԹԸ

Բոլոր այս էակները որ կը տարուբերին վէպին մէջ ու թատերաբեմին վրայ, լուսինէն եկած մարդեր են, ոսոնավանտներու երեւոյթներ ճակատուն վրայ եղջիւրով մը, մօրուաւոր կիներ, կախարդներ, հսկաներ ու գաճաճներ. իրենց եռեւէն կը քաշեն հետաքրքրաշարժ ճակատագիր մը որ երկու տուով կ'արժանանայ ապուշներուն ցոյց տրուելու. թանկագին գաղտնիք մը ունին իրենց հագուստին աստառին մէջ կարուած, ներսէն բազմաթիւ մէթր աւելի խորունկ են արտաքինէն. սովորական խաղաղ մարդկութիւնը որ ո՛չ գլխաւորապէս բարի է ո՛չ գլխաւորապէս չար, որ պարիշտօրէն կը սնանի ու կը մեռնի իր կտակը թողլով, եթէ ունի անկէ, և որուն զուարթ եռուղեռը կը լուսաւորէ արեւը ընդարձակ հողին վրայ, այդ մարդկութիւնը չէ որ գրականութիւնը կը ցոլացնէ մեզի:

Կը յուսամ թէ ոչ մէկը ինձի մէջ պիտի բերէ «բնապաշտութիւնը» զոր մեր օրերուն մէկ քանի գրագէտները տուած են իրեւ ամէնէն նոր գիւտը: Սղէկ գիտեմ որ այդ բնապաշտութիւնը կը պարծենայ միայն նկարագրած ըլլալուն համար մերկ ճշմարտութիւնը ու աշխատած ըլլալուն՝ «Մարդկային հաստատագիրներուն» (document), այսինքն դիտուած իրողութիւններուն համեմատ: Բայց կշտ չաղակրատութիւն մըն է ան, զուտ խաբէութիւն մը: Բնապաշտութեան վրայ մտածող գրագէտները ապահովապէս ստորին յարկի լուսանկարչի մը ըրածին պէս կ'ընեն, զոր ես տեսայ Հէսի փոքր քաղաքի մը մէջ. Այդ լուսանկարիչը ընդարձակ հաւաքածոյ մը ունէր portraitcarteներու զորս վար գլխով գնած էր Փրանքֆորթի մէջ ամբարդի վաճառողէ մը: Ամէն անգամ որ որ և է անձնականութիւն մը կարդ մը եղելութիւններու միջոցաւ օրուան համաբաւին առաջին մակարդակին մէջ մղուած էր, իր կենդանագիրներուն անվերջանալի դէզին մէջ գլուխ մը կը փնտռէր որ կը համապատասխանէր ինքնիրեն չենած՝ բոլորովին նոր մեծանձնութեան մը գաղափարին ու զայն ծախու կը հանէր իրրեւ խնդրի առարկայ եղող համբաւաւոր մարդուն կենդանագիրը: Այսպէս է որ 1878ին Տիզրաէլի մը ծախեց, ու չորս տարի վերջն ալ Կամպէթթա մը պատկերելի մարուքով մը ու մուշտակով պատած տեսակ մը բաբասով գլխուն վրայ: Իր արհեստն հրաժարեցաւ միայն՝ Կարֆիլտ անունին տակ ցուցադրած ըլլալէն վերջ իրեն անծանօթ եղող մարդու մը կենդանագիրը, զոր սակայն բոլոր երկիրը ճանչցաւ ու հասկցաւ թէ այդ լուսանկարը տուրքերու տեսուչը կը ներկայացնէ:

Բնապաշտ գրագէտները ժառանգած են իրենց վերջին երեք հազար տարիներու նախորդներուն հին մէթոտէն, բայց որովհետեւ ժամանակին ձգտումը լուրջ էր, գիտական, որովհետեւ հասարակութիւնը կը յաւակնէր ու նոյն իսկ թերեւս կը հաւատար ա՛լ միայն դիտուած իրողութիւններէն, ու գիտական փորձառութիւններէն չհկ ունենալ, իրենց մէթոտին նոր նոր անուններ տուին, բնապաշտութեան, փորձառական վէպի, մարդկային հաստատագիրի, ելնի պէս անուններ: Էմիլ Զոլայի վէպ մը ճշմարտապէս էօժէն Սիւի կամ Սբրա Բէլվիի կամ Սքառօնի վէպի մը պէս է. ազատօրէն հնարուած պատմութիւն մը, որ հեղինակին երեւակայութեանց մէջ դարձուած է, և անկէ դուրս ուրիշ ո՛չ մէկ տեղ: Եթէ գրագէտ մը նախասիրութեամբ տիզմին մէջ կը թաթաւի, մինչդեռ ուրիշ մը կը նախընտրէ մաքուր տեղերը, եթէ մէկը կամովին կը նկարագրէ գինովներ, սղոցծուածներ, ապուշներ, միւսը տիպարօրէն հարուստ, նշանաւոր ու յարգելի քաղաքացիներ, ասիկա անձնական մանանհանդամանք մըն է; բայց մէթոտէն բան մը չի փոխէր: Ասոր համար բնապաշտութիւնը այնքան քիչ բնութիւն է, ա՛նքան քիչ իրական կեանքն է, որքան են իտէալիզմը կամ գոնվանսիոնալիզմը: Որովհետեւ ամէն վիճակագրութիւն մեզի կը սորվեցնէ թէ նոյն իսկ ամէնէն ապահանուած մեծ քաղաքին մէջ հարիւր բնակիչի վրայ մէկ աւելի Նանա չի հաշուուիր, ո՛չ ալ յիսուն քաղքենի չէնքի վրայ մէկէ աւելի Տանջարան, թէ Նանային կամ Տանջարանին պարագան մարդերու անհուն մեծամասնութեան համար բացառիկ անծանօթ պարագայ մըն է ու հետեւաբար առանց նշանակութեան, և թէ Նանան ու Տանջարանը, նոյն իսկ եթէ իրապէս գոյութիւն ունին, նոյն իսկ եթէ նկարագրուած են առանց չափազանցութեան ու առանց ազատ կարգադրութեան, (ինչ որ նաեւ չի կրնար ընդունուիլ), կրնան առ առաւելն հետաքրքրաշարժ թիւրի մը արժէքը ունենալ ախտաբանական թանգարանի մը մէջ, բայց ոչ «մարդկային հաստատագիրի» մը արժէքը՝ տիեզերական կարգութեամբ:

Բայց ինչո՞ւ արուեստի գրականութիւնը — ինչպէս մանաւանդ բնապաշտ գրականութիւնը — կը գրգռի մի միայն բացառիկ ու հիւանդագին երեւոյթներով:

Առաջին պատճառը, զոր՝ արդէն աւելի վերը յիշեցի, նոյն ինքն հեղինակն է: Հասարակութիւնը չուզեր նորէն գիրքին մէջ գտնել իր արդէն իսկ ճանչցած բաները: Զգայութիւններ կը փնտռէ, որոնք միայն առաջ կուգան այնպիսի հատուածի մը մէջ ուր գիտակցութեան վիճակ մը նոր վիճակի մը մէջ կ'ապրի, տպաւորութեան մը դադարումին և ուրիշ տարբեր տպաւորութեան մը ծագումին մէջ: Այն պայմանները ուր սովորապէս կ'ապրինք, ա՛նքան ընտելացած են մեր զգայարանքներուն ու մեր գիտակցութեան, որ նոյն իսկ չե՛նք ըմբռներ զանոնք, ինչպէս որ չենք զգար մթնոլորտային ճնշումը որուն ենթարկուած ենք հաստատօրէն: Հասարակութիւնը գրգռելու համար, դրագէտը ուրեմն կը դարձի անոր ցոյց տալ ուրիշ կացութիւններ, և ուրիշ անծանօթ էակներ, և բնականաբար զանոնք միայն սովորականէն դուրս կրնայ դնել, մեծամասնութենէն և իր կանոնաւորութենէն դուրս:

Երկրորդ պատճառը ա՛ լ ընթերցողին քով չէ, այլ հեղինակին: Այսօր և գրեթէ դարի մը ի վեր արդէն, վիպասանը տարադէր Տ. Թորգոմ, որ և արտասանեց զգաթեալ դամբանական մը, ընդարձակելով Սարգսեանի հանգուցեալին յիշատակի խօսքը. «Լոյս տուր, Տէր, աչաց իմոց, զի մի՛ երբեք ննջեցից ի մահ.»

Պատարագէն վերջ կատմուեցաւ թաղման թափօրը. Ներսէսի Մարիէ, Արսէն և Յովհաննէս վարդապետներուն հատիրտեալ ձայնը միայն կը լսուէր լացի ու կոծի այն մինչհանուր հեծկլտուքին մէջ զոր կ'ընէին գիւղացի կիներն ու աշակերտները: Սրբազանը կը հետեւէր դագաղին, սգակիր իր երեք աշակերտ վարդապետներուն հետ: Գերեզմանին վրայ յանուն ուսանողութեան վերջին դամբանականը կարդաց Բարունակ սարկաւագ:

Վանքին արեւմտեան կողմը, պարիսպէն դուրս, փոքրիկ սարաւանդի մը վրայ, զոր կը հովանաւորեն սպարթախտ կաղնիներ, մենաւոր նռնիի մը շուքին տակ կը կանգնի կնեայ հայոյ խաչքար մը, վանականներու հանգստարանը:

Հոն, յաւէրժապէս լացող այդ սուգի ծառին քով, մահուան ցրտութիւնը խորհրդածելով վշտի այդ քառաթեւ նշանին հովանւոյն տակ, ծաղկեպսակ վերմակի մը նեքեւ, ի՛ր իսկ փափաքին համեմատ՝ կը քնանայ հիմա վիշտի այդ զաւակը, հէ՞գ Լեւոնի, մտիկը վանքին, զոր կը պաշտէր հոգւով, մտիկը իր ընկերներուն, զոր չմոռցաւ մինչեւ վերջին շունչը:

ՂՕՏԱՐ

տա հվե ու ճնսոտ։ Ամերիկայի զուտ
-ոտ ամեն ոս զուգիվերտ զվնգնե՝ զանգվեն
-զամբ։ Ամոտ զվտոն զվեռնած դեշվր
գանգաբ խանգրելի նոգբ ելեգ
-կուգեգ վզամբ։ Ամեռնած դեշվեն
վանո խարսկբամ ի զվոգոր վանո
հատր Ամերանգեն ամեռ զվեռնեռնշվ.
։ Ամգեի ու տոգնոտ ոգմմ ու զոոր գանգ
-ոգբ գանգանվեռներ։ Ամեռնած վ ենշն
զվոռոգնամամ ու Ամերանգեռնոտ վն
-ոշվոգ ի Ամերանգնամբ։ Ամերանգոռոգբ
Ամերանգեռնիվերբ։ Դնշոտանվեն զոռոտբ
Ամերանգեշ Ամեր։ Ամ վրոգերանգոռոտոռ
-ոտ զանամ զվեգոռոտանոռ Ամերանգեռ
-վշ գանամ։ Դնշվեռնոտ ու կոտն Ամերա
-նգեշվեռնամամ ի Ամերանգոռոտոռ զոռ
զոռոտոռվ։ Ամերանգոռոտոռ զոռոտոռ
Ամերանգեռ։ Ամերանգեռ զոռոտոռ զոռ
զոռոտո

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ

Նիւ-Եորք, 8 Մայիս 1900

Հայ Ազգային Սահմանադրութեան Հարցի Մասին

Ամերիկայի Հայ Ազգային Ժողովրդական Ընդհանուր Ժողովի Որոշումներ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՐՄՏԻՐ.—Յոեն.—Վերջացող չաբթուն մէջ հասաւ 7,300 քիլէ կակուղ ցորեն ո. րուն 2300 Պալէրզ և 5,000 Անատոլու խառն։ Կարծր ցորենէն այս շաբթու հասաւ 4000 քիլէ և ծախուեցաւ օխան 35-36½ փարա։ Հանար.—Վաճառում չկայ պատրաստ ապրանք չընդունելու համար։ Իզմիրի մէջ ալ գործառնութիւնները կը պակսին։ Եգիպտացորեն.—Հրապարակը հանդարտ է. ծախուեցաւ 300 Թոն Սև Ծովի տեսակէն օխան 21-21½ փարայ. Նոյնպէս Սեւ Ծովի տեսակին արտածման համար օխան կ'արժէ 21-21½ փարայի։ Տեղականին համար օխան 23-23½ փարա։ Գարի.—Ծախուեցաւ 12,000 քիլէ Ռումելի, Օտեսա և Մերսինի տեսակէն քիլէն 10-10։ Իզմիրի մէջ հրապարակը բանուկ է։ Վարսակ.—Վաճառում չկայ։ Դինը կ'արժէ Սեւ Ծովի տեսակին օխան 17-17½ փր., Անատոլուի և Մարմարայի նոր բերքին օխան 19 20 փարա։ Թունջակեր.—Վաճառում չկայ. գինը կ'արժէ Ռոտոսթոյի տեսակին օխան 33 34 փարայ. արտածման համար։ Սուսամ.—Վաճառում չկայ։ Զմիւռնիոյ մէջ կը ծախսուի տեղականը 103-104 զրշ.ի։ Լուբիա.—Վաճառում չկայ։ Դինը Սեւ Ծովի տեսակին 100 օխան 87-88 զրշ.ի. Սէլանիկի տեսակին 160 165։ Անիսոն.—Վաճառում չկայ։ Կը ծախսուի 7-7½ Քիօ, 3½ Ռումելի։ Պրուսա՝ 4½-5 զրուշի։

ԱԼԻՖԻՐ.—1550 պարկ Օտեսայի տեսակէն, պարկը 92 98, առաջին տեսակը, Բ. տեսակը՝ 84-88 և Գ. տեսակը 79-82 Մարսիլիա 12,000 պարկ 63 76, Վառնա 450 պարկ, պարկը 77-78 զրուշի (լիրան 100 զրուշէն)։

ԴԱՂԹԱԲԵՐԻ.—Շաքար.—Թրիէսթէէն հասաւ 5800 պարկ. 100 պարկ ալ փոշի տեսակէն։ Ծախուեցան 5800 պարկ Թրիէսթէի տեսակէն, կենդրինը 84-87 զրշ.ի, ռուսական պարկը՝ 80 զրշ.ի։ Խանուռ. ժամանում և վաճառում 625 պարկ պարկը 7-8 օսմ. ոսկիի։ Բրինձ.—Շաբթուան մէջ հասան 1600 պարկ եգիպտական, պարկը 75 80 զրշ.ի. 2300 պարկ Բանկուն պարկը 113 զրշ.ի։ Մոմ.—Ժամանում և վաճառում չկայ։ Կը ծախսուի սնտուկը 59 զրշ.ի Ֆունտէն։ Քարիւղ.—Թրանսիթի ընթացիկ գործառնութիւններ, սնտուկը 26 զրշ.էն։

ԱԼԷՊՈ.—Շաբթուանս մէջ հասան և ծախսուեցան 20 տակառ Թէրէնթինաթ 40—40½ տակառ Սոթէնաքի 40-40½ 66 տակառ Ալատաֆքա 37½—38 օխան մէկ օսմ. ոսկիի։

ԱՐՏԱՇՈՒԵԼԻՐ ՆԻՒԹԵՐ.—Թիֆթիկ.—Ծախուեցաւ 127 հակ էսկի չէհիր դարահիսար օխան 20½-21 զրշ.ի։ Բուրդ.—Վաճառում չկայ, գրբամա Անատոլուի տեսակը 4-4 ուկէս Ռումելի և շրջակայքէն 5-5½ զրշ։ Մեհսաֆ.—Հրապարակը հանդարտ է. վաճառում չկայ։ Իզմիրի մէջ խոզակին գինը կարժէ օխան 16½-22 զրշ.ի։ Լիոնի մէջ Պրուսայի խոզակը կ'արժէ 41.47, Սիւրիային 43-47, Մարսիլիոյ մէջ մետաքսի և խոզակի խնդրանքը խիստ չափաւոր է։ Կապերs.—Ժամանումը կը շարունակուի 5000 լիրայի Գարապաղլ, Շիրվանի, Խաղալսի և ուրիշ կողմերէ։ Աֆիոն.—Շաբթուան մէջ ծախսուեցաւ 50 սնտուկ դեղօրէից համար. օխան 118-125 զրուշի։ Իզմիրի մէջ հրապարակը ինկած է։ Դեղին մեղրամոմ.—Վաճառում անկարեւոր։ Ձեհրի.—Վաճառում չկայ։ Բայսէրիի տեսակին օխան կարժէ 2-2½ զրուշ. Էնկիւրիւինը 1.75-1.87½ զրշ. և Զիլէ, Թոքատ, Զօրումի տեսակներուն օխան 1.50-1.62½ փր։ Դիսnr.—Վաճառում չկայ. հրապարակը հաստատուն է. Մուսուլի սեւին օխան 10-11 զրշ. կ'արժէ, ճերմակինը 8-9։ Կաշի.—Վաճառում գրեթէ չկայ. եզան կաշին օխան 5 զրուշ, կովինը 5, ոչխարի տեղական թարմ կաշին օխան 18-19 զրուշ։ Ընկոյզ.—Վաճառում չկայ։ Կաղին.—Վաճառում չի կայ։ Կենդրինը 170-180 զրուշ։ Հունձքը կը խոստանայ ընտիր տեսակ ըլալ։ Պոտուդ.—Հրապարակին վրայ գործ չեղաւ։ Սև չամիչ օխան 1¾-2 զրուշ. ճերմակ չամիչ 2½ 5 զրշ։ Սալեպ. Վաճառում չկայ։ Ընտիր տեսակը կ'արժէ 17-18, միջակը 15-16 զրուշի։

ՀԱՆՔԱՑԻՆ ԶՈՒՐ

Krondorf
la meilleure
eau de table alcaline
gazeuse pure

Բոլոր բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած

Հանքային ջուրերու ձեռնարկութիւն Քրոնտորֆի մէջ։ Ընդհանուր ներկայացուցիչ ՆԻՍԻՄ ԼԷՎԻ, Դալաթիա, Մահմութիէ Ճատտէսի, Գուլումճըլար խան՝ թիւ 2։ Կը ծախսուի գլխաւոր ճաշարաններու, օթէլներու, դեղարաններուն մէջ եւայլն։

Գործակալ Լէվի Պոխոր՝ Էտիրնէ։ Սքրուտցա ու Մօտիանօ՝ Սէլանիկ։

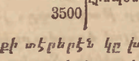

ՓՐԵՏ. ԼԷՃԼԱՑՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լէվէքուսի և Աֆրոդիզիոյ դէմ բանող ղրկելիք

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիրդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ռամէնեան	10500	Խմիշիրեն	3500
Քէսդրիան	10500	Արրժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալեքէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնեան	2500
Ձօրձեան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Լզաշիրեն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինտօ	900
Վավոնիան	3700	Օրօրդո	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Զալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել յոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ. ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Զալաթիա, քարափին վրայ
600 հին տեղը մաքսատան

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ.
Ն. ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՈՓԱՍՈՒԱԾ ՇՈՓԵՆԱՒԻՐ

Յուլիս 23ին Սիրէասի, Պաթումէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Յուլիս 24ին Սիրէասի, Մարսիլիա։

Տոմսեր ուղղակի Բաթիի համար.

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2.կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեաց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարաթին վրայ։ 516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ոչ ափը երթալ անհրաժեշտ կը բռնէ Լէվէքուսի և Աֆրոդիզիոյ դէմ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Պոմնիա	4531
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3374
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրմնիա	7268	Ադրիա	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սինիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2113	Մորոզզո	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Նեբպուլրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գաղալոնիա	4845		

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Զալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՀԱՄՊՕՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՆՑԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԳԷՄ ԱՐԵՒ

Դրամագլուխ ֆռանք 27.000.000
Պահեստի դրամ » 52.002.500
Տարեկան հասոյթ » 70.339.912

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ատոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։ 514 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գապու, Ընանիտիս խան. 20 21 22

COMP RUSS
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնը

Գ. 11 24 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դ. 12 25 Իզմիր, Բիրէէ, Ադրիանոպլիս ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։ Հոլով Ադրիանոպլիս, Բարա-Սեֆա, Սամսուն, Փա, Պէրուն եւ Թրեբզոն։
Ե. 13 26 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ե. 13 26 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսուն, Օնիա, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Օրը 14/27 Օտէսա ժամը 4.ն յետ միջօրէի։ 511

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՑԹԱՑԹԻՂ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ Բերա, Շիտակ ճամբայ, Զալաթա Սէրբայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՈԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ՞Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանիկ զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատատաղի ցաւերը մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յարմարեցնելով դէմքի ձեւաւորութիւնը ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքսաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ց. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ (միայն կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (միայն կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ԶՈՒՆԻՆԳ 11 197

EMULSION SCOTT
ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նկարը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խանձ ձկան իւղ և իւղաֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակիս և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սրբաց),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԹԱՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԹԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ
ՀԱՐԲՈՒԹԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՅԱՐԶԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախսուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԼ 531

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE
CH^les FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS
534

Ե'ԱՆՔՌԸ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԼԻՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նպաստաւորութեան գումար 147 միլիոն։ | 1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Իտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռեսալիթ Հաբեսս, Դեր-Նախագահ.
» Ժոզէֆ Հաբեսս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գէորգեան Նաքաշ, » » » » »
» Անթուան Բրոքէշ մ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնեզկա-Ինկէնեգայն
Կառավարութեան Բոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՌ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԵԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆիոլուի առուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 202

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՐ
ԸՆԴԳԷԼ Հէլի, Կ. Պոլսոյ և Օրխոսյէ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Բօգարիա	[illegible]
Ալէքսօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Մարքօ	[illegible]
Անճէլօ	1541	Գոբսօ	895	Լիրօ	775	Մարգէլլօ	3709	Ցիրքիս	[illegible]
Արիօսզօ	2377	Տիտօ	4311	Լիտալկօ	1581	Միրաբոտ	3557	Սիրվիս	[illegible]
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Լինատ	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	[illegible]
Գօրտինօ	1264	Տուրօ	2383	Լօրանիս	3600	Մանդէպէլլա	1735	Թասսօ	[illegible]
Գրավօ	1076	Տրաբօ	1713	Հուսմէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուվիլսն	[illegible]
Գրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէբրօ	1083	Թօրիս	[illegible]
Գրիֆալ	4431	Էպրօ	2464	Իտանօ	5540	Օշիս	4100	Թրէյտօ	[illegible]
Դէլրօ	1671	Էլտորատօ	1520	Ձիւնօ	1080	Մնինարիս	4036	Թրքիրտ	[illegible]
Գալիբաս	1337	Էրազօ	1841	Քէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրանիս	[illegible]
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասրօ	[illegible]
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	[illegible]
Զիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Բիալեօ	2229	Վօլթուրնօ	[illegible]
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանոն	2272	Բինալտօ	1663	Եէտտ	[illegible]
Գլեօ	2697	Կալիէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Բօլլօ	1613	Զէրօ	[illegible]
Գօլօրատօ	4235	Կիղանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Բօմէօ	1789		

Իակօ չոգենաւը, նաւապետ Եէյց, ընդհանուր վաճառքով Հէլէն կոս հասած է։

Տուրօ չոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի Հալ և ամսոյս 13ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Զալաթիա 377

—)(58)(—

ԹԷՈՏՈՐ ՈՒԱԴՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Դ.

ՕԼՈՒԻՆԵԱՆՑ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

1

—Ուինֆիրէ՛տ, գոչեցի մէկէն. ու ցնորքը անցաւ իսկոյն. և Սինֆիին դիմագիծերը կը ցոլային ջուրին մէջ։ Բացագանչութիւնս ամէնէն տարօրինակ ազդեցութիւնը ունեցած էր Սինֆիին վրայ։ Շրթունքը որ սովորաբար մասնաւոր հրապարտութիւն մը և աներկիւղ կորութիւն մը ունէին, կը դողային ու կը կորնչըներէն այն վարդագոյն կարմրութիւնը որ գլխաւորաբար կը յատկանշէր զանոնք։ Իր բերանին երկու անկիւնները գտնուած կարմիրները կարծես աւելի որոշ կը տեսնուէին երբ յառած կը նայէր ջուրին մէջ՝ գիշերուան աչքերուն չափ մութ ու խոր—հրդեհաւոր աչքերով, բայց գիշերուան աչքերուն պէս պատրաստ երկնքին միլիոնաւոր աստղերը արթնցնելու։

—Ի՞նչ բան այդ բացագանչութիւնը ընել տուաւ քեզ, հարցուց Սինֆիի, երբ սաղը դադրեցուց։

—Սաղին ձայնին հետեւող ոգիներու նկատմամբ ինձի ըսածներդ ամէնէն տարօրինակ երազը պատճառեցին ինձ, պատասխանեցի։ Կը կարծէի տեսնել Ուինֆրիին դէմքը ջուրին մէջ ցոլացած և ինձի կը թուէր թէ արհաւիրքից թշուառութեան մը մէջ էր։ Եւ սակայն տեսածս քու դէմքդ էր պարզապէս։

—Անոր կենդանի ոգին էր ան, ըսաւ Սինֆիի խորհրդաւորաբար։

Թէեւ համոզուած էի թէ ցնորքը՝ ապէնքին տառական իրականացման վրայ Սինֆիին անդրադառնալուն բնական հետեւանքն էր, և սակայն նորէն շատ ուժգնօրէն եղաւ։

Հոն այդ գեղեցիկ բացաստանին մէջ յանկարծ նշմարեցինք երկու զրօսաշրջիկներ որ կ'ուրուագրէին։ Անակնկալ մըն էր այս, մին անոնցմէ որոնցմով այնքան լեցուն է իրական կեանքը։ Երբ արուեստագէտներուն մօտեցանք լսեցի որ անոնցմէ մէկը միւսը կը կանչէր ըսելով.

—Դուն լաւ կը ճանչնաս ասանկ բաներ, եկուր տեսնենք, ի՛նչ կը մտածես սա ծառին վրայով։

Կանչողին նշանաւոր երեւոյթը ուշադրութիւնս գրաւեց։

—Դիտե՞ս ըսի Սինֆիին, առաջին անգամն է որ Ռուաքէրի մը պէս ածիլուած ու հագուած նկարիչ մը կը տեսնեմ։

Սինֆիին՝ ծխախոտէն վեր գալարուող մուխի ամպերուն մէջէն նայեցաւ խօսողին, զարմացման շարժում մը ըրաւ և յարեց.

—Ուրեմն երբեք չե՞ս տեսած զանի. վասն զի գիւղացի երիտասարդ մըն ես և ոչինչ գիտես Լոնտո՛ի կեանքէն։ Իմ մէկ բարեկամս է ան Լոնտոնէն, որ պատկերս գծած է շատ ատեն առաջ։

—Բու պատկերդ գծա՞ծ, ըսի, այդ սեւազգեստ չել մա՞ղը, որ հոն կծկուեր է ձերմակ հովանոցին տակ։ Անունը ի՞նչ է։

—Համբաւաւոր պարոն Վիլտրբրիին է ան, որ շատ ժամանակ առաջ գծած է պատկերս, և զուարճախօս մարդուն մէկն է։ Անոր վրայ մտածելն իսկ կը խնդացնէ զիս։ Շատ կօրճիօներ խենթ են աւելի կամ նուազ, բայց ան իմ ճանչցածներուս մէջ ամէնէն խենթուկն է։

Նոյն միջոցին նկարչին ընկերոջ քով մօտեցած էինք որ իր ծաղրուռին վրայ նստած, վրձինովը կ'աշխատէր։ Առանց մեր երեսը նայելու, աչքի զարնող ձայնով մը յարեց.

—Կենդանի անկատար փորձառութիւն մը միայն կրնար ըսել տալ ձեզ, օրիորդ Սինֆիի, թէ մեր այդ բարեկամը աշխարհի ամէնէն յիմար կօրճիօն է։

—Աստուած իմ, գոչեց Սինֆիի, շուրջը դառնալով իսկոյն մեծ զարմացմամբ։ Երբեք մտքէս չէր անցներ ասոնց հանդիպիլ այս տեղ։

—Ինչ է մեր բարեկամը անտարակոյս, Սինֆիի, ըսաւ նկարիչը, առանց շուրջը նայելու, բայց ոչ այնքան խենթ որքան շատ համբաւաւոր կօրճիօներ որոնց անունը կրնամ տալ ձեզ։

—Որո՞ւն մտքէն կ'անցնէր ասոնք տեսնել այս տեղ, ըսաւ Սինֆիի։

—Ատիկա, ըսաւ նկարիչը՝ առանց սակայն աչքերը մեզի դարձնելու կամ իր վրձինը մէկդի դնելու, ատիկա դիտողութիւն մըն է զոր երբեք չեմ ըներ այս տեսակ երկրի մը ամենափոքր մէկ անկիւնն իսկ ուր կը յուսամ տեսնել ամէն մարդ ամէն տեղ։ Բայց, սիրելի Ռոմանուհիս, չարունակեց ասդին դառնալով տակաւ, կօրճիօ աշխարհին վրայ ձեր դիտողութիւնները ըրած ատեն պէտք է յիշէք թէ կը պատկանիք դուք շատ սահմանափակ աղուսականութեան մը և թէ ձեր դիտողութիւնները կրնան հաւանօրէն բոլորովին ստորին կօրճիօի մը ականջին հասնիլ։

—Վնաս չուներ, յուսամ, ըսաւ Սինֆիի։

—Կօրճիօները խենթ կոչելն՝ դիւրամար վնաս ըլլայ, բնաւ երբեք։

Նոյն պահուն իր ընկերը նորէն կանչեց.

—Վայրկեան մը եկո՛ւր սա ծառին վրձակը նայէ։

—Մէկ բոպէէն, Վիլտրբրիին, մէկ բոպէէն, ըսաւ միւսը. վաղեմի բարեկամուհիի մը հետ վիճաբանութեան մէջ ենք հիմա։

—Վիճաբանութի՞ւն, ըսաւ Վիլտրբրիին, և որո՞ւ հետ, խնդրեմ։

—Տիկին Սինֆի Լրվլրի հետ։ Վիճաբանութիւն մը թէ քու յիմարութեանդ առանձին հանգամանքը ի՞նչ արժէք ունի բաղդատմամբ կօրճիօներուն թանձրամտութեան ընդհանրապէս։

—Պարոն, պարոն, ըսաւ Սինֆի, այդպէս ըսելու չէիք։

—Եւ ես կ'ապացուցանէի նորին տիկնութեան թէ այս օրերուն մէջ՝ ուր արուեստը ազնուական եղած է և Նիւ Կրոպ փողոցն անգամ իր պատերը կը զարդարէ, — այս օրերուն մէջ՝ ուր յաջողութիւնը կը նշանակէ ոչ այնքան գեղեցիկ պատկերներ նկարել, որքան գեղեցիկ տուներ չինել՝ անոնց մէջը նկարելու համար, մեծագոյն յարգանքը զոր կրնաք ընել հանճարեղ մէկուն, զանի մուրացիկ կամ խենթ անուանելն է անտարակոյս։

Այս ունայնաբանութեան զարմանալի կողմը սա է որ կ'արտայայտուէր պարզ ու լուրջ չեշտով մը որուն մէջ հեգնական դիտաւորութեան ամենադրդեն նշան մը չէր երեւար։ Միւս արուեստագէտը անդին դառնալով յարեց.

—Ճշմարիտ, Սինֆի Լրվլրի, գոհ եմ զձեզ տեսնելուս։ Ձեզնէ կացք մը պիտի խնդրեմ վաղը։ Ձեր գլխուն մէկ ուսումնասիրութիւնը շատ շահեկան պիտի ըլլար կալլէսի բուրներուն վրայ։

Այն որ Սինֆիին հետ կը [illegible] ոտքի ելլելով յառաջացաւ դէպ ի [illegible] քերանման ընկերը, և ոտի [illegible] դիտելու զայն ամբողջովին։ Տեսայ նիհար մէկն էր, թուխ թաւչեայ գլխարկով, և մութ թաւչեայ գլխարկով։ [illegible] բարկուն օձիքը սովորականէն աւելի [illegible] չինուած կ'երեւար դիտմամբ, [illegible] աւելի լայն ցուցնելու համար։ Մազերը թուխ էին և գանգուր. բայց կարծես [illegible] ուած։ Դիմագիծերը կանոնաւոր [illegible] թերեւս գեղեցիկ ալ։ Երեւոյթը փոքր էր, վարդագոյն դէմքով ու թուխ [illegible] քերով։

Սինֆիին ձեռքը թոթուեց երբ [illegible] քովէն անցաւ, և նայուածք մը [illegible] վրա, այն արագ ու ամէն բան [illegible] ցող նայուածքներէն, որոնք կարծես [illegible] միջոցաւ պատկեր մը կ'ընդգրկեն իր [illegible] մէն մանրամասնութեամբ։

—Ի՞նչ կը խորհիս անոր վրայով, [illegible] ինձ Սինֆի, երբ ան անցաւ գնաց [illegible] մենք երկուքս նստանք առուակի [illegible] խոտերուն վրայ։

—Կը զարմանամ, ըսի, երիտասարդ մըն է արդեօք որ տարիքը [illegible] կ'երեւայ, եթէ ոչ շափահաս մարդ մը [illegible] երիտասարդ կը թուի։ Ինչպէս են [illegible] գլուխը գլխարկին տակ։

Թարգմ. ՀՐԱՆՑ ԽԱՆՅՈՒՆԻ

(Շարունակելի)